

Ауыл хожалығында сууды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўди буннан былай да жетилистириў илажлары ҳаққында

Өзбекстан Республикасы Президентиниң қарары

Соңғы жылларда елимизде ауыл хожалығы жерлериниң нәтийжелилигин, соның ишинде, сууды үнемлейтуғын технологияларды қолланған ҳалда, арттырыўға айрықша итибар қаратылмақта.

Мәмлекетимиз тәрәпинен қоллап-қуўатлаў механизмлери заман талапларына сәйкеслендирилип барылып атырғаны себепли сууды үнемлейтуғын технологиялар 2021-жылдың өзинде **433 мың гектар** майданда енгизилди ҳәм олардың улыўма көрсеткиши **суўғарылатуғын майданлардың** 17 процентин қурады.

Бирақ, сууды үнемлейтуғын суўғарыў системаларын ислеп шығыў, жеткерип бериў, сатып алыў, орынларда жойбарластырыў ҳәм орнатыўдағы кемшиликлер және айырым ауыл хожалығы өнимлерин ислеп шығарыўшылардың бул бағдардағы көнликпелери жеткиликли емеслиги усы технологиялардың өз ўақтынан кешигип енгизилиўине себеп болмақта.

Сууды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўдеги жүзеге келген кемшилик ҳәм машқалаларды сапластырыў, регионда бақланып атырған суў тамтарыслығының кери тәсирин жумсартыў, сондай-ақ, ауыл хожалығы егинлерин жетилистириўде суў ресурсларынан буннан былай да нәтийжели пайдалыныў мақсетинде:

1. Суў хожалығы министрлиги, Ауыл хожалығы министрлиги, Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңеси ҳәм ўәлаятлар ҳәкимликлериниң 2022-жылы **478 мың гектар майданда сууды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў** арқалы суўдан ақылға уғрас пайдаланыўдың нәтийжелилигин арттырыў ҳаққындағы усынысы мақуллансын.

2. 2022-жылы суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў бойынша **прогноз көрсеткишлери 1-қосымшаға муўапық тастыйықлансын.**

Бас министрдиң орынбасары [Ш.М.Ғаниев](#):

а) Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң Баслығы және ўәлаятлар ҳәкимликлери менен биргеликте усы қарарға 1-қосымша менен тастыйықланған прогноз көрсеткишлерине муўапық **2022-жылдың ақырына шекем республика бойынша кемінде:**

230 мың гектар, соның ишинде, **160 мың гектар** пахта шийки заты жетистирилетуғын майданларда **тамшылатып суўғарыў**;

28 мың гектар, соның ишинде, 25 мың гектар масақлы дән жетистирилетуғын майданларда **селлетип суўғарыў**;

2 мың гектар аўыл хожалығы егислик майданларында дискретли суўғарыў системалары енгизилиўин;

218 мың гектар егислик майданлардың **лазерли үскене жәрдемінде тегислениўин** шөлкемлестирсин;

б) Суў хожалығы министрлиги (Ш.Р.Хамраев), Аўыл хожалығы министрлиги (Ж.А.Ходжаев), Бас прокуратура (Ш.Ж.Рахимов), Ишки ислер министрлиги (С.А.Нишанбаев), Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңеси ҳәм ўәлаят ҳәкимликлери менен биргеликте тастыйықланатуғын **прогноз көрсеткишлерииниң орынланыўы бойынша системалы мониторинг орнатсын** ҳәм нәтийжелерди сын көзқарастан додалап барсын.

3. Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесиниң Баслығы ҳәм ўәлаятлар ҳәкимлери Суў хожалығы министрлиги (Ш.Р.Хамраев), Аўыл хожалығы министрлиги (Ж.А.Ходжаев), «Аймақлық электр тармақлары» АЖ (У.М.Мустафоев), Геология ҳәм минерал ресурлар бойынша мәмлекетлик комитети (Б.Ф.Исламов) менен биргеликте **бир ҳәпте мүддетте** 2022-жылы суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў бойынша **мәнзилли дизимди тастыйықласын**, онда:

суўды үнемлейтуғын системалар, биринши гезекте, ири суў жеткерип бериў ҳәм суў шығарыў тармақларының бас бөлегинде енгизилиўи зәрүрлигин есапқа алған ҳалда **«бир канал - бир система»** принципи тийкарында жайластырылыўына;

егислик майданларының әмелдеги инфраструктурасынан келип шыққан ҳалда турақлы түрде **үзиликсиз электр энергиясы хәм суў менен тәмийинлеў** имканияты бар екенине итибар қаратылсын.

4. 2022-жылдан баслап аўыл хожалығы өнімлерин жетистириўде **суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўди мәмлекет тәрәпинен қоллап-қуўатлаўдың төмендеги тәртиби белгиленсин:**

аўыл хожалығы өнімлерин ислеп шығарыўшыларға суўды үнемлейтуғын суўғарыў технологияларын енгизиў бойынша қәрежетлердиң **бир бөлегин қаплаў ушын субсидиялар 2-қосымшаға муўапық;**

суўды үнемлейтуғын суўғарыў системаларын сатып алыў хәм қурыўға ажыратылатуғын банк кредитлери бойынша процент қәрежетлериниң бир бөлегин қаплаў ушын субсидиялар 3-қосымшаға муўапық бериледи.

Субсидия қаржылары усы қарарға 2-қосымшаға муўапық есап-санақ етилгеннен соң, **есап-санақ исленген сумманың:**

50 проценти система енгизилген жылы ажыратылады;

50 проценти келеси жылы зүрәәттиликтиң артыўы хәм үскенелердиң пайдаланылыўына қарай ажыратылады;

қосымша 20 проценти үшінши жылда енгизилген системаны ислеткен ҳалда жоқары зүрәәттиликти сақлап қалған **пахта, ғәлле хәм мийўе-овощ кластерлерине толеп бериледи.**

5. Усы қарардың 4-бәнтинде нәзерде тутылған субсидия қаржылары енгизилген суўды үнемлейтуғын суўғарыў системалары кеминде бес жыл қолланылыўы шәрти менен ажыратылатуғыны;

суўды үнемлейтуғын технологиялар енгизилген жер майданлары кеминде **5 жыл ишинде оптималластырылмайтұғыны**, жер участкасы ямаса оның бир бөлеги мәмлекет хәм жәмийет зәрүрликлери ушын алып қойылыўына жерден пайдаланыўшының келисими тийкарында жумсалатуғын қаржылардың **орны толық қапланғаннан соң ғана рухсат етилетуғыны;**

2021-жылы суўды үнемлейтуғын суўғарыў технологияларын енгизгени ушын Мәмлекетлик бюджеттен субсидия қаржыларын алған, бирақ енгизилген суўды

үнемлейтуғын сууғарыу системаларын сууғарыу мәусиминде пайдаланыуға үлгермеген ауыл хожалығы өнімлерин ислеп шығарыушылар усы системаны **2022-жылдың сууғарыу мәусимине шекем иске түсирмеген жағдайда алынған субсидия қаржыларын белгиленген тәртіпте Мәмлекетлик бюджетке қайтаратуғыны белгилеп қойылсын.**

Бас прокуратура (Ш.Ж.Рахимов), Агросанаат комплекси үстинен қадағалау инспекциясы (А.Д.Вахабов) ҳәм Суу хожалығы министрлиги (Ш.Р.Хамраев ҳәм Р.Ж.Қаршиев) усы бәнтте белгиленген **талаплардың орынланыуын қатаң қадағалауға алсын.**

6. Бас министрдің орынбасары Ж.А.Қучқаров, Қаржы министрлиги (Т.А.Ишметов) **2022-жылы сууды үнемлейтуғын технологияларды енгизиуди қоллап-қууатлау ушын республикалық бюджеттен 1 182,4 миллиард сум қаржылардың өз уақтында ажыратылыуын тәмийинлесин.**
7. Сууды үнемлейтуғын сууғарыу технологиялары енгизилген егислик майданлары үзликсиз:

суу менен тәмийинлениуине – суу хожалығы министри Ш.Р.Хамраев;

электр энергиясы менен тәмийинлениуине – «Аймақлық электр тармақлары» АЖ басқармасының баслығы У.М.Мустафаев **жеке жууапкер екени белгилеп қойылсын.**

Суу хожалығы министрлиги системасындағы республикалық бюджеттен қаржыландырылатуғын шөлкемлерде **әмелдеги штат бирликлерин қысқартыудың есабынан:**

ирригация системалары бассейн басқармаларының қурамында 1 штат бирлигинен ибарат ишки аудит топарлары (кейинги орынларда – ИСББ ишки аудит топарлары) шөлкемлестирилсин;

Суу хожалығы министрлигиниң **ишки аудит хызметине қосымша 1 штат бирлиги ажыратылсын.**

а) ИСББ ишки аудит топарлары тиккелей Суу хожалығы министрлигиниң ишки аудит хызметине бойсынатуғыны;

б) ИСББ ишки аудит топарларының тийкарғы уазыйпалары төмендегилер есапланатуғыны белгиленсин:

суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў бойынша қәрежетлердиң бир бөлегин қаплаў ушын усы қарардың 2-қосымшасына муўапық **ажыратылатуғын субсидиялардың дурыс есапланғанын және белгиленген тәртипте рәсмийлестирилгенин** үйрениў;

енгизилген суўды үнемлейтуғын системалардың **дурыс екенин орынларға шыққан ҳалда үйрениў;**

Суў хожалығы министрлигине суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў бойынша қәрежетлердиң бир бөлегин қаплаў ушын **субсидия ажыратыў ямаса ажыратпаў бойынша жуўмақ киргизиў;**

суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўге жумсалған қәрежетлер бойынша ҳужжетлерди ҳәм бул бағдарда әмелге асырылған **бухгалтерия операцияларын турақлы мониторинг етип барыў;**

суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўде **жүзеге келиўи мүмкин болған нызам бузылыў жағдайларының ерте алдын алыўға** қаратылған илажлар бойынша усыныслар ислеп шығыў;

Қарақалпақстан Республикасы Суў хожалығы министрлиги және ирригация системалары бассейн басқармаларының суўды үнемлейтуғын ҳәм санлы технологияларды раўажландырыў бөлими тәрәпинен жүргизилетуғын суўды үнемлейтуғын системалардың енгизилген майданлары бойынша **есабатлардың ҳақыйқатлығын** қадағалаў.

9. Бас министрдиң орынбасары **Ш.М.Фаниев** Суў хожалығы министрлиги (Ш.Р.Хамраев), Аўыл хожалығы министрлиги (Ж.А.Ходжаев) ҳәм Монополияға қарсы гүресий комитети (Ш.Ш.Шарахметов) менен биргеликте **бир ай мүддетте** өткен жылларда суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў жумысларын сапалы әмелге асырған ҳалда және базар экономикасында еркин бәсеки талапларына толық жуўап бере алатуғын «Tomchi-reestr» **жумысты бөлип алып ислеўши кәрханалардың бирден-бир реестрин** (кейинги орынларда - «Tomchi-reestr» БЭР) ислеп шықсын.

«Tomchi-reestr» **БЭР**ди ислеп шығыўда, соның ишинде, төмендегилерге итибар қаратылсын:

кәрхананың **өндириллик базаға** ийе болуўына;

кәрхана тәрeпинен **жергиликли шараятта өндиристиң** жолға қойылғаны ямаса сырт ел ҳәм жергиликли ислеп шығарыушылардың рәсмий дилерлик статусына ийе болыуына;

әмелдеги нызамшылық ҳужжетлерине тийкарынан **салық қәуипи** дәрежесине;

жойбарды әмелге асырыу ушын **зәрүр техника, маман қәниге, соның ишинде, жойбарлаушы, инженер ҳәм агрономлар** менен тәмийинленгенлик дәрежесине;

әмелге асырылған жойбарлар шеңберинде фермер хожалықларына **сервис хызмети көрсетилиуи** жолға қойылғанына.

«Tomchi-reestr» БЭРге киргизилмеген жумысты бөлип алып ислейтуғын кәрханалар **тәрeпинен әмелге асырылған жойбарларға субсидия қаржылары ажыратылмайды.**

10. «Tomchi-reestr» БЭРге киргизилетуғын субъектлерди анықлау ушын Суў хожалығы министрлигине:

Мәмлекетлик салық комитети, Мәмлекетлик статистика комитети ҳәм Бәнтлик ҳәм мийнет қатнасықлары министрлиги тәрeпинен хызметкерлердиң саны, тийкарғы қураллардың көлеми, алынған дәраматлар, төленген салықлар ҳәм мийнет ҳақы фонды ҳаққындағы мағлыұматлар;

басқа да жуўапкер министрликлер ҳәм уйымлар тәрeпинен зәрүр ведомстволық мағлыұматлар орнатылған тәртипте берилетуғыны белгилеп қойылсын.

11. Аўыл хожалығы министрлиги (К.А.Юлдашев) Суў хожалығы министрлиги (Р.Ж.Қаршиев), Мәлимлеме технологиялары ҳәм коммуникацияларын раўажландырыу министрлиги (О.А.Пекось) ҳәм Қаржы министрлиги (А.Я.Хайдаров) менен биргеликте **2022-жыл 10-мартқа шекем** суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизген аўыл хожалығы өнимлерин ислеп шығарыушыларға субсидиялар бериу бойынша тийисли материалларды жыйнау, көрип шығыу ҳәм үәкилликли уйым ҳәм шөлкемлер менен келисиуидиң «Agro-subsidiya» **бирден-бир мәлимлеме системасы** (кейинги орынларда - «Agro-subsidiya» БМС) енгизилиуин тәмийинлесин.

12. «Agro-subsidiya» **БМС** ҳәм «Tomchi-reestr» **БЭРден пайдаланыу қәрежетлери Мәмлекетлик бюджеттен ажыратылатуғын қаржылар шеңберинде әмелге асырылатуғыны** белгиленсин.

13. Өзбекстан Республикасы Президентиниң 2019-жыл 25-октябрьдеги «Аўыл хожалығында суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиўди хошаметлеў механизмлерин кеңейтиў илажлары ҳаққында»ғы ПҚ-4499-санлы қарарына муўапық **2022-жыл 1-январьдан:**

пахта шийки заты ҳәм масақлы дән жетистириў ушын насос агрегатлары ҳәм суўғарыў қудықларын тутынған электр энергиясының баҳасын Мәмлекетлик бюджеттен субсидиялар есабынан қаплаў тәртиби **тек ғана суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизген аўыл хожалығы өнимлерин ислеп шығарыўшыларға енгизилетуғыны;**

аўыл хожалығы өнимлерин ислеп шығарыўшылар тәрәпинен суў хожалығы шөлкемлериниң суўғарыў қудықлары ҳәм вертикаль дренаж қудықларынан аўыл хожалығы егинлерин суўғарыў ушын пайдаланыўға **суўды үнемлейтуғын технологияларды қолланыў шәрти менен рухсат етилетуғыны** мағлыўмат ушын қабыл етилсин.

Бас прокуратура (Ш.Ж.Рахимов), Қаржы министрлиги (А.Я.Хайдаров) Ишки ислер министрлиги (С.А.Нишанбаев) ҳәм Суў хожалығы министрлиги (Ш.Р.Хамраев ҳәм Р.Ж.Қаршиев) усы бәнтте белгиленген талаплардың орынланыўын **қатаң қадағалаўға алсын.**

14. Экономикалық раўажланыў ҳәм кәмбағаллықты қысқартыў министрлиги (И.И.Норқулов) Қаржы министрлиги (А.Я.Хайдаров) ҳәм Суў хожалығы министрлиги (Р.Ж.Қаршиев) менен биргеликте **еки ай мүддетте 10 гектардан кем болмаған пахта ҳәм масақлы дән майданлары ушын қайта тиклениўши энергия дәреклериниң ҳәм көшпели генераторлар сыяқлы үскенелерди сатып алыў қәрежетлериниң 50 процентине шекем, бирақ 100 миллион сумнан аслам болмаған муғдарда қаплаў тәртибин** ислеп шықсын ҳәм Министрлер Кабинетине киргизсин.

15. Суў хожалығы министрлиги (Р.Ж.Қаршиев) Аўыл хожалығы министрлиги (А.М.Тўраев), Инновациялық раўажланыў министрлиги (Ш.У.Турдиқулова) ҳәм Жоқары ҳәм орта арнаўлы билимлендириў министрлиги (Р.Р.Хакимов) менен биргеликте тамшылатып суўғарыў технологиясы енгизилген **ғаўаша майданларында суўғарыў нормалары, ғаўашаның раўажланыўын тәмийинлеўге қаратылған инновациялық агротехнологияны ислеп шығыў бойынша илимий жойбар таярласын ҳәм экспертиза нәтийжелерине муўапық илимий жумысқа байланыслы Мәмлекетлик бағдарламалар шеңберинде әмелге асырыў илажларын көрсин.**

16. Төмендегилерге:

Бас министрдиң орынбасары Ш.М.Ғанивке – қалыслық ҳәм ашық-айдынлық принциплерине тийкарланған ҳалда суўды үнемлейтуғын технологияларды енгизиў бойынша алып барылып атырған жумыслардың нәтийжелилигин тәмийинлеў;

суў хожалығы министри Ш.Р.Хамраевке – аймақлардың өзине тәнлигин есапқа алған ҳалда тамшылатып суўғарыў системасын қурыў бойынша үлги жойбарларды ислеп шығыў, сондай-ақ, тамшылатып суўғарыў системасын монтажлаў ҳәм сервис хызметин көрсетиў топарларының шөлкемлестирилиўин тәмийинлеў;

аўыл хожалығы министри Ж.А.Ходжаевке – аймақлардың топырақ-климат шараятынан келип шыққан ҳалда, суўды үнемлейтуғын технологиялар арқалы пахта шийки заты ҳәм масақлы дән жетистириў бойынша агротехнологиялық карталарды ислеп шығыў ҳәм тастыйықлаў;

Алкоголь ҳәм темеки базарын тәртипке салыў ҳәм виношылықты раўажландырыў агентлигиниң директоры Р.Р.Бобоевқа – барлық жаңадан шөлкемлестирилип атырған санаатқа жарамлы жүзим плантацияларына тамшылатып суўғарыў системаларының орнатылыўын тәмийинлеў бойынша жуўапкершилик жүкленсин.

17. Суў хожалығы министрлиги (А.А.Мирзаев) Аўыл хожалығы министрлиги (Ш.Ш.Мирзаев) ҳәм Қаржы министрлиги (А.Я.Хайдаров) менен биргеликте **еки ҳәпте мүддетте** усы қарарға муўапық Министрлер Кабинетиниң 2021-жыл 23-февральдағы 95-санлы қарарына тийисли өзгерислер ҳәм қосымшалар киргизиўди нәзерде тутатуғын **Хүкимет қарары жойбарын Министрлер Кабинетине киргизсин.**

18. Өзбекстан Республикасы Президентиниң айырым қарарларына **4-қосымшаға муўапық өзгерислер ҳәм қосымшалар киргизилсин.**
19. Усы қарардың орынланыўын додалап барыў, орынлаў ушын жуўапкер уйымлардың жумысын муўапықластырыў ҳәм қадағалаў Бас министрдиң орынбасары [Ш.М.Ғаниев](#)ке жүкленсин.

Өзбекстан Республикасы

Президенти Ш.МИРЗИЁЕВ

Ташкент қаласы,

2022-жыл 1-март